

Vlaams
Parlement

ingediend op **1967** (2018-2019) – Nr. 1
23 april 2019 (2018-2019)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Jo De Ro

over onderwijs voor zieke kinderen

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Jan Durnez.

Vaste leden:

Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;

Jos De Meyer, Jan Durnez, Jamila Hamddan Lachkar, Orry Van de Wauwer;

Franc Bogovic, Jo De Ro;

Caroline Gennez, Tine Soens;

Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Matthias Diependaele, Peter Persyn, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde,
Manuela Van Werde;

An Christiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;

Katia Segers, Steve Vandenberghe;

Elke Van den Brandt.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door PoZiLiV	5
1.	Situering.....	5
2.	Memorandum	5
2.1.	Type 5 uitgedaagd	6
2.2.	K-diensten en enveloppefinanciering.....	6
2.3.	Tijdelijk onderwijs aan huis	7
2.4.	Het zieke kind en de thuishoofschool	8
II.	Uiteenzetting door School & Ziekzijn	8
1.	Missie.....	8
2.	Wat doet S&Z?	8
3.	Voor wie en door wie?.....	8
4.	Hoe werkt S&Z?.....	9
5.	Enkele cijfers.....	9
6.	Waarom geen TOAH en wel S&Z?	9
7.	Waarom geen Bednet en wel S&Z?	9
8.	Vraag om erkenning	10
9.	Sterke punten van S&Z.....	10
10.	Uitdagingen.....	10
III.	Uiteenzetting door Auxilia	10
1.	Doelstellingen.....	10
2.	Historiek	11
3.	Kinderarmoede in Vlaanderen	11
4.	De vrijwilligers.....	11
5.	De leerlingen.....	12
6.	Lesaanvragers en lesaanbod	12
7.	Financieel	12
8.	Wijzigende trends	12
9.	Besluit.....	12

IV. Uiteenzetting door Kom op tegen Kanker	12
1. Inleiding	13
2. Diagnoses	13
3. Onderwijs voor zieke kinderen – positieve stappen	13
4. Cijfers TOAH.....	14
5. Kansen om kanker te verzachten.....	14
6. Initiatieven Kom op tegen Kanker.....	14
V. Uiteenzetting door Bednet	15
1. Inleiding	15
2. Bednet anno 2018.....	15
3. Kernopdracht Bednet.....	16
4. 2018 in cijfers	16
5. Uitdagingen.....	16
6. Pijnpunten	17
VI. Bespreking	18
1. Tussenkomen van de leden	18
2. Antwoorden van de organisaties.....	22
Gebruikte afkortingen	31

Op 28 maart 2019 organiseerde de Commissie voor Onderwijs een hoorzitting over onderwijs voor zieke kinderen, met:

- Platform van Onderwijs aan Zieke Leerlingen in Vlaanderen: Ingrid Van den Branden en Gery Smans, voorzitters, Ludo Govaerts, verantwoordelijke belangenbehartiging en Willy Ivens, belangenbehartiger;
- School & Ziekzijn: Catheline Luyten-De Jonge, voorzitter Brussel en Vlaams-Brabant, en Isabelle Steyaert, voorzitter Oost-Vlaanderen;
- Kom op tegen Kanker: Cindy De Wilde, coördinator kinderwerking;
- Auxilia: Hubert de Kort, voorzitter;
- Bednet: Kathy Lindekens, voorzitter, Guy Tegenbos, ondervoorzitter, en Els Janssens, directeur.

I. Uiteenzetting door PoZiLiV

Ingrid Van den Branden uit haar tevredenheid over de belangstelling van de commissie voor de belangen van zieke kinderen en de mogelijkheid om de visie van PoZiLiV te duiden over kwaliteitsverbetering in het onderwijs aan zieke kinderen en jongeren in Vlaanderen.

De spreker dankt ook minister Hilde Crevits voor de erkenning van en het vertrouwen in PoZiLiV als gesprekspartner over de onderwijsbelangen van kinderen en jongeren in Vlaanderen.

Deze legislatuur waren er ook een aantal concrete realisaties, stipt de spreker aan. Dat zijn geen evidente beleidskeuzes, maar ze beaamt de stelling dat onderwijs voor zieke kinderen zeer belangrijk is.

1. Situering

Een ziek kind bevindt zich in een zeer onzekere situatie, is geïsoleerd en vraagt zich af of het gekwalificeerd zal uitstromen. Wie zal het recht op onderwijs organiseren? Wie coördineert?

Vanuit die overwegingen ontstond in 2008 het idee om een denktank te organiseren, met als doel het leren kennen van de werking van de diverse organisaties, ervaringen uit te wisselen en vorming te geven. Er werden studiedagen en overlegmomenten georganiseerd en het platform groeide. De huidige partners zijn: Bednet vzw, de ziekenhuisscholen, School & Ziekzijn vzw, Kom op tegen Kanker vzw, Fonds Ivens-Boons en de K-diensten. Inhoudelijk wordt gestreefd om door samenwerking een kwaliteitsvol onderwijsaanbod voor zieke kinderen te garanderen.

Ingrid Van den Branden geeft een aantal cijfers: Bednet bereikt meer dan 1000 leerlingen; KOTK bedient 20 kleuters; TOAH wordt ingericht voor meer dan 2200 kinderen en jongeren; de K-diensten hebben 274 K-bedden, met op jaarbasis 2000 leerlingen; S&Z heeft in 2018 300 leerlingen bereikt en de ziekenhuisscholen hebben gemiddeld per dag 800 kinderen en jongeren, goed voor 4000 kinderen die in- en uitstromen.

2. Memorandum

Om de belangenbehartiging met veel partners en transparant te kunnen realiseren, heeft PoZiLiV een memorandum opgesteld. Daarin gaat aandacht naar tijdelijk onderwijs aan huis; ziekenhuisonderwijs; kinderspsychiatrische diensten; School & Ziekzijn, synchroon internetonderwijs met Bednet vzw; scholen, scholengemeenschappen en scholengroepen; CLB-werking; onderwijsinspectie; lerarenopleiding en de engagementsverklaring met de medische sector die op initiatief van minister Hilde Crevits werd ondertekend.

Ludo Govaerts gaat vervolgens in op enkele aandachtspunten uit het memorandum.

2.1. Type 5 uitgedaagd

Vijf van de zes ziekenhuisscholen hebben op vraag van de K-diensten hun verantwoordelijkheid opgenomen om naar type 5 te kunnen overschakelen. Dat betekent een duidelijke uitbreiding van het lesaanbod voor kinderen en jongeren in de K-diensten.

Er is in type 5 ook een stijging van de zorgzwaarte door de werking met uiterst kwetsbare doelgroepen. Voor de K-diensten zijn dat kinderen met emotionele stoornissen en gedragsstoornissen. Het is een zorg om er in Vlaanderen voor te zorgen dat deze groep alle kansen krijgt om mee te functioneren in het bestaande onderwijs, stelt de spreker.

Er is veel nood aan individuele leertrajecten op maat. Voor elke leerling wordt ook gewerkt aan re-integratie. Het is een zware opdracht voor type 5 om de onderwijskwaliteit voor alle patiënten te waarborgen, beklemtoont de spreker. Om de verwachtingen waar te maken, is er nood aan voldoende omkadering en een lestijdenpakket dat voldoende ruimte biedt voor differentiatie en individualisatie.

Voldoende omkadering betekent voor PoZiLiV dat voor elke ziekenhuisschool een psycholoog of orthopedagoog wordt opgenomen in de omkadering. Het is de bedoeling dat een type 5-school in voortdurend overleg is met het behandelingsteam en de school van herkomst, om het individuele pakket dat men aan leerlingen aanbiedt goed af te stemmen. Het is daarvoor belangrijk dat naast directie en lesgevers een gekwalificeerde deskundige in de materie een extra bijdrage kan leveren. PoZiLiV stelt voor dat een halftijdse orthopedagoog voor elke vestigingsplaats deze taak op zich zou kunnen nemen.

2.2. K-diensten en enveloppefinanciering

Voor de twaalf nieuwe vestigingsplaatsen in de K-diensten die erbij komen in de type 5-scholen moet er de mogelijkheid zijn om de mensen die ervaring opgebouwd hebben in het onderwijs te behouden.

De ziekenhuisscholen zijn eerder klein, zeker de basisscholen, schetst de spreker. Het is heel moeilijk dat de directeur nog een lesopdracht heeft. De ICT-coördinatie wordt op dit ogenblik berekend op basis van het aantal leerlingen. Voor scholen in het ziekenhuis geldt de gemiddelde aanwezigheid van leerlingen, maar dat zegt niets over de zwaarte van het ICT-pakket in een ziekenhuisschool. Vandaar het pleidooi om voor ICT-coördinatie een sokkel in te voeren.

Het lestijdenpakket moet voldoende ruimte bieden voor differentiatie en individualisatie. Dat vraagt aanpassing van het richtgetal en het aanwendingspercentage, merkt de spreker op. Voor het basisonderwijs is het richtgetal vrij hoog. PoZiLiV is vragende partij om het aanwendingspercentage van 94,5 procent op 100 procent te brengen en het richtgetal te laten dalen tot het niveau van de secundaire scholen.

De ziekenhuisscholen ontvangen de K-diensten met veel plezier, stelt de spreker, maar er is wel een probleem. Als de scholen de uitbreiding toelaten, zijn er in de K-diensten waarschijnlijk een aantal leerkrachten met jarenlange expertise zonder opdracht. Acht van de twaalf nieuwe vestigingsplaatsen van het secundair onderwijs worden verplicht om zonder extra personeel te functioneren. De kans is dus heel groot dat de ziekenhuisscholen het personeel van de K-diensten niet kunnen

opnemen in het kader, omdat uitbreiding niet mogelijk is. Ludo Govaerts noemt dat een sociaal bloedbad, waardoor ook veel ervaring verdwijnt.

PoZiLiV doet het voorstel om de enveloppefinanciering waarmee deze mensen in de K-diensten werden betaald door te laten lopen in 2020 en 2021, tot de omkadering voor de ziekenhuisscholen aan elke school toebedeeld is. Op dat moment beschikt de school over voldoende uren en omkadering om deze mensen in het kader op te nemen.

Sommige K-diensten willen verder gebruikmaken van de enveloppefinanciering. De spreker hoopt dat dit mogelijk blijft en merkt op dat er in de K-diensten nog altijd bedden niet erkend zijn, waarvoor er bijgevolg geen subsidiëring is.

Er is ook een aanvraag ingediend voor een nieuwe ziekenhuisschool in een K-dienst met voldoende kinderen om secundair onderwijs type 5 in te richten. Maar er blijven zes leerlingen over van het basisonderwijs. Voor die leerlingen zou het volgens de spreker vanzelfsprekend zijn dat de enveloppefinanciering doorloopt, zodat ook die kinderen verder van onderwijs kunnen genieten en zij niet het slachtoffer zijn van de zware rationalisatie- en programmatiënormen van type 5.

De normen werden in 1986 vastgelegd, stipt de spreker aan. Toen was het de ambitie om ervoor te zorgen dat nergens nog type 5 opgestart zou worden. Hij geeft als voorbeeld dat zelfs in het Gasthuisbergziekenhuis in Leuven het aantal leerlingen type 5 secundair onderwijs (tussen 1986 en 2013) te beperkt was om een ziekenhuisschool op te richten. De bestaande norm is nauwelijks haalbaar, beklemtoont Ludo Govaerts.

2.3. Tijdelijk onderwijs aan huis

Niemand is vertegenwoordiger van de mensen die te velde bezig zijn met tijdelijk onderwijs aan huis, maar het aantal kinderen dat een beroep doet op TOAH groeit gestaag, merkt de spreker op.

Het afstandscriterium – 10 kilometer voor het gewoon onderwijs en 20 kilometer voor het buitengewoon onderwijs – is wel een probleem. Slechts een kleine groep gaat naar een secundaire school binnen een straal van 10 kilometer, wat betekent dat voor heel veel leerlingen de school het recht heeft om geen TOAH-aanbod te doen. PoZiLiV wil het afstandscriterium afschaffen of ten minste uitbreiden tot 25 kilometer, zodat bijna iedereen aan bod komt voor tijdelijk onderwijs aan huis.

In het secundair onderwijs zijn ook enkele leerjaren uitgesloten van TOAH. De spreker begrijpt niet waarom kinderen in een specifiek extra jaar als ze ziek zijn niet in aanmerking kunnen komen voor ondersteuning. Zij verdienen dezelfde rechten als de andere leerlingen.

TOAH is ooit gestart met twee uur per week. Na een jaar werd dat in het basisonderwijs opgetrokken naar vier uur per week. Tien jaar later heeft het secundair onderwijs die regeling overgenomen. PoZiLiV pleit voor vijf lestijden – één per dag – voor de derde graad van het lager onderwijs en voor zes lestijden – twee lestijden voor drie vakken – voor het secundair onderwijs. Dat is belangrijk om langdurig zieke kinderen voldoende aanbod te kunnen geven.

Er zijn in Vlaanderen ook enkele leerkrachten die enkel tijdelijk onderwijs aan huis geven. Zij hebben nood aan een specifiek statuut, zodat ze in regel zijn als ze ziek worden en op bepaalde rechten kunnen rekenen.

2.4. Het zieke kind en de thuischool

De CLB's zouden veel meer de zorg voor het zieke kind moeten kunnen opnemen, meent de spreker. Er is veel goede wil, maar ze worden dikwijls niet door de school aangesproken om hun verantwoordelijkheid te nemen. Ook deze leerlingen zijn belangrijk en CLB's zouden daarvoor acties kunnen ondernemen.

Het LARS-registratiesysteem toegankelijk maken voor de CLB-medewerkers, zowel vanuit de thuischool als de ziekenhuisschool, lijkt de spreker vanzelfsprekend in deze tijd, maar dat is nog niet mogelijk.

PoZiLiV pleit ervoor dat het beleid scholen, scholengemeenschappen en scholengroepen aanzet tot een beleidsplan 'zorg voor zieke kinderen' en een concreet actieplan, en om een gemeenschappelijke werfreserve aan te leggen voor TOAH-leerkrachten.

II. Uiteenzetting door School & Ziekzijn

Catheline Luyten-De Jonge schetst dat School & Ziekzijn individueel onderwijs organiseert voor leerlingen van 5 tot 18 jaar die chronisch of langdurig ziek zijn. S&Z werkt uitsluitend met vrijwilligers en de studiebegeleiding is gratis. De organisatie staat los van elke politieke of filosofische overtuiging en richt zich tot alle zieke jongeren van alle onderwijsnetten. S&Z heeft een afdeling in elke Vlaamse provincie en in Brussel.

1. Missie

Elk kind heeft recht op onderwijs, poneert de spreker. S&Z wil de leerachterstand wegwerken of beperken van zodra de gezondheidstoestand van de leerling het toelaat. Het doel is overzitten vermijden, een vlotte re-integratie in de school bewerkstelligen en het welbevinden van de leerling bevorderen en hem terug hoop geven om verder aan zijn toekomst te bouwen.

2. Wat doet S&Z?

School & Ziekzijn organiseert persoonlijke studiebegeleiding thuis of soms in het ziekenhuis, in samenspraak met de thuischool en het CLB. De inhoud en duur van de les worden aangepast aan het niveau en de gezondheidstoestand van de zieke leerling. De ondersteuning kan al dan niet samengaan met andere hulp zoals TOAH of Bednet.

3. Voor wie en door wie?

S&Z biedt onderwijs aan elk ziek kind uit het basis- en secundair onderwijs, vanaf de laatste kleuterklas tot en met het zesde jaar secundair, licht de spreker toe. De jongere moet ingeschreven zijn in een erkende Vlaamse school en de afwezigheid moet gestaafd worden met een medisch attest.

Bij het eerste huisbezoek polst de organisatie naar de bereidheid van de leerling om studiebegeleiding te krijgen en er wordt ook betrokkenheid van de ouders verwacht. Dat is nodig om een optimale begeleiding te geven en dus een grotere kans op slagen te realiseren.

De organisatie werkt met vrijwillige en ervaren leerkrachten uit het basis- en secundair onderwijs. Ook andere gediplomeerden met pedagogische vaardigheden kunnen bij S&Z aan de slag. Momenteel zijn er voor Vlaanderen 380 vrijwilligers, waarvan sommige professioneel actief zijn en andere gepensioneerd.

De vrijwilligers geven zelf aan voor welke vakken en tot welk niveau ze zich kunnen engageren. Er zijn leerkrachten voor het basisonderwijs en de algemene vakken van het secundair onderwijs. Praktijkvakken zitten niet in het aanbod van S&Z.

De vrijwilliger die zich engageert, kiest bewust om aan een ziek of herstellend kind les te geven en is dus in staat om zich aan te passen aan de specifieke noden en situatie van het kind. De vrijwilligers geven gratis les, maar de kosten – vooral voor verplaatsingen naar de leerlingen – worden vergoed door S&Z.

4. Hoe werkt S&Z?

De eerste stap is een aanvraag door de ouders, de school, het CLB of het ziekenhuis, schetst de spreker. S&Z neemt daarna contact op met de school om na te gaan voor welke vakken begeleiding nodig is. Aan de school wordt gevraagd om het nodige studiemateriaal ter beschikking te stellen, zodat de lesgevers aan de slag kunnen.

Daarna gaat de dossierverantwoordelijke op huisbezoek bij de leerling. De ouders worden geïnformeerd over de verschillende mogelijkheden van onderwijs: TOAH, Bednet of S&Z.

Vervolgens wordt gezocht naar vrijwillige leerkrachten. Zij worden in contact gebracht met de ouders en de vakleerkracht van de school. Vanaf dat moment kunnen de lessen starten.

5. Enkele cijfers

Catheline Luyten-De Jonge geeft vervolgens een aantal cijfers voor 2018. School & Ziekzijn heeft in Vlaanderen 300 leerlingen geholpen, waarvan 78 ook TOAH en 35 ook Bednet genoten. Het ging om 36 kinderen uit het basisonderwijs en 264 uit het secundair onderwijs. Dat betekende 444 lesopdrachten, met 8132 gepresteerde uren en 92.579 afgelegde kilometers. De spreker stipt nog aan dat in de gepresteerde uren de tijd voor verplaatsing naar de leerling en de voorbereiding van de lessen niet is meegerekend.

74 procent van de S&Z-leerlingen kreeg geen TOAH of kwam er niet voor in aanmerking. Bij 88 procent van de leerlingen werd geen Bednet geïnstalleerd. 62 procent van de leerlingen werd enkel geholpen door S&Z.

6. Waarom geen TOAH en wel S&Z?

De spreker stipt een aantal redenen aan waarom TOAH soms niet lukt, maar S&Z wel: de leerling woont te ver van de school, de school vindt geen leerkrachten voor TOAH, de leerling gaat halftijds naar school, er zijn te veel vakken voor enkel TOAH, TOAH organiseren is te omslachtig voor chronisch zieke leerlingen, of de begeleiding gebeurt tijdens de vakantie wegens uitgestelde examens.

7. Waarom geen Bednet en wel S&Z?

Vervolgens maakt Catheline Luyten-De Jonge dezelfde oefening voor Bednet en S&Z: de leerling kan niet mee met de klas en heeft te veel achterstand, de leerling is te ziek of te vermoeid om de klas te volgen via de computer, de leerling weigert contact met de klas, de leerling kan de drukte van de klas niet aan, het uurrooster van de klas is niet te combineren met afspraken voor therapie, of de begeleiding gebeurt tijdens de vakantie wegens uitgestelde examens.

8. Vraag om erkenning

Samen met de partners zoekt S&Z naar de beste oplossing op maat voor het zieke kind of de jongere, stelt de spreker.

De organisatie vraagt in eerste instantie erkenning door het ministerie van Onderwijs voor het feit dat S&Z een noodzakelijke aanvulling en soms een vervanging is als om een of andere reden Bednet en TOAH niet mogelijk zijn.

De spreker vraagt dat deze erkenning ook naar de scholen gecommuniceerd kan worden. S&Z hoopt dat vooral de school zelf sneller een beroep doet op de organisatie, vooraleer de leerachterstand van de zieke leerling te groot wordt.

TOAH, Bednet en S&Z samen garanderen de beste resultaten, resumeert de spreker. Ook bij de K-diensten worden vrijwilligers van S&Z ingezet, vooral voor de vakken van het hoger secundair onderwijs.

9. Sterke punten van S&Z

S&Z geeft les aan huis, individueel en op maat, stipt de spreker aan. De ondersteuning kan snel opgestart worden, vaak binnen de week, en er zijn geen kosten aan verbonden. S&Z bouwt een sterke band op met de leerling en de ouders. De ondersteuning is aanvullend op TOAH wanneer vier lessen per week te weinig is en is voorbereidend op Bednet als de leerling grote leerachterstand heeft. S&Z kan ook extra ondersteuning bieden voor een moeilijk vak en zorgt voor begeleiding tijdens de vakantie bij uitgestelde examens, wanneer TOAH en Bednet niet mogelijk zijn.

10. Uitdagingen

Catheline Luyten-De Jonge formuleert tot slot een aantal uitdagingen waar School & Ziekzijn voor staat.

Nog te vaak merkt de organisatie de teleurstelling van de ouders omdat ze S&Z niet eerder hebben gevonden. Het vergroten van de naambekendheid is dan ook uiterst belangrijk. Alle hulp is daarbij welkom, stipt de spreker aan.

Ook het vinden van voldoende deskundige vrijwilligers is niet evident. Voor elk vak en elk niveau zijn steeds vrijwilligers welkom.

Ook het aanbieden van een interessante vorming voor de vrijwilligers en het vinden van de nodige financiële steun, vooral voor de onkosten van de verplaatsingen van de leerkrachten naar de leerlingen, vormen een uitdaging.

School & Ziekzijn dankt de commissie voor de mogelijkheid om de organisatie voor te stellen.

III. Uiteenzetting door Auxilia

Hubert de Kort begint met de baseline van Auxilia: onderwijs voor wie nergens anders terecht kan.

1. Doelstellingen

Auxilia wil de integratie van mensen in de samenleving bevorderen, het gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen vergroten en marginalisering voorkomen. Het algemene doel is dus het welzijn bevorderen en onderwijs is daartoe een middel.

2. Historiek

Auxilia-Vlaanderen is gestart in 1935 en werd in 1939 een vzw. Toen gaf men uitsluitend schriftelijk onderwijs door vrijwilligers. In 1947 waren er 900 leerlingen. Eind jaren zeventig en begin jaren tachtig groeide de vraag naar individueel onderwijs.

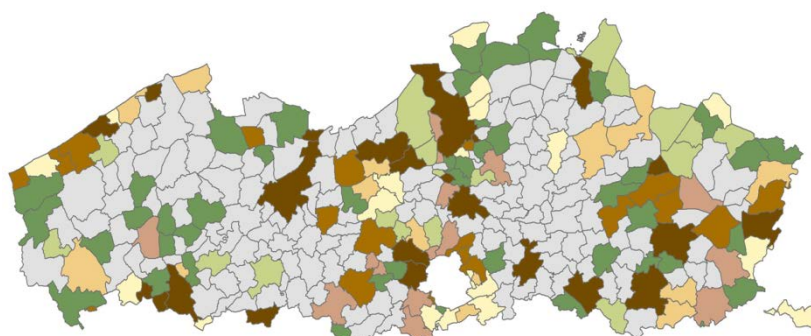
Vanaf 1980 staat de organisatie in voor individueel onderwijs aan huis, georganiseerd in regio's en met een secretariaat in Antwerpen. Via een btk-, later een DAC-project, was er gesubsidieerd personeel. In 1986 volgde de erkenning door de Vlaamse Gemeenschap als autonome vrijwilligersorganisatie.

De spreker stipt ook nog 1 januari 2014 aan, het moment dat de loonsubsidies stopgezet werden door de overdracht van de bevoegdheden van de gemeenschappen. Auxilia werd voor personeel gesubsidieerd door het Vlaams Ministerie van Cultuur, maar de bevoegdheden werden overgedragen aan provincies en gemeenten. De provincies zijn in een neerwaartse trend en het stadsbestuur maakte andere keuzes, stelt Hubert de Kort.

3. Kinderarmoede in Vlaanderen

De spreker vernoemt de kansarmoedebaarometer, die zowat nergens in Vlaanderen positief evolueert.

Kinderarmoedebaarometer

4. De vrijwilligers

Auxilia bestaat uitsluitend uit vrijwilligers, benadrukt de spreker. De enige ondersteuning van twee vte is weggefallen. Er is nu nog één betaalde kracht op de maatschappelijke zetel in Antwerpen, maar die wordt helemaal door de organisatie zelf bekostigd.

Er was de voorbije jaren een duidelijke groei van het aantal vrijwilligers (917 in 2018), merkt Hubert de Kort op. Maar de grote uitdaging is het vinden van bewaarde vrijwilligers. Het is heel moeilijk om op alle vragen naar ondersteuning in te gaan, maar daarnaast is er ook een tekort aan professioneel management.

Auxilia heeft ook een bevraging georganiseerd bij de vrijwilligers. Hun motivatie is in eerste instantie dat goed onderwijs een basisrecht is. Daarnaast zijn ze van mening dat ze iets doen aan ongelijkheid, ervaren ze heel wat dankbaarheid en vriendschap, achten ze contact met andere culturen belangrijk en ervaren ze het werken met jongeren en volwassenen als heel positief.

Maar de vrijwilligers zien ook een aantal verbeterpunten. Er is een wisselende vooruitgang bij de leerlingen, er is soms te weinig materiaal, de leerling doet soms niet wat afgesproken is, de vrijwilliger weet soms niet hoe hij een probleem moet aanpakken, en er wordt steeds meer van de vrijwilliger verwacht. De conclusie is dat continu vorming noodzakelijk is.

5. De leerlingen

Ook het aantal leerlingen is de voorbije jaren significant gestegen, geeft de spreker mee (1376 in 2018).

6. Lesaanvragers en lesaanbod

De vraag naar ondersteuning door Auxilia komt van verschillende kanten: scholen, CLB, OCMW, jeugdzorg, Jongerenwelzijn, Kind en Gezin, ouders, leerlingen, gezinsbegeleiding enzovoort. Hubert de Kort zegt dat Auxilia de registratie soms even moet stopzetten omdat niet alle aanvragen gevolgd kunnen worden.

Hij schetst dat zowat tweederden van de lesaanvragen over taalondersteuning gaat. Er wordt steeds maatwerk geleverd bij de ondersteuning, wat veel aandacht vraagt.

Ruim 10 procent van de aanvragen bij Auxilia zijn het gevolg van ziekte. De organisatie probeert ook zo veel mogelijk door te verwijzen. Naast de gekende organisaties is er een sociale kaart met heel veel sterke voorzieningen, waarmee Auxilia afstemt om ondersteuning mogelijk te maken.

Van de zieke kinderen die bij Auxilia aankloppen, bestaat 32 procent uit lagere-schoolkinderen en 52 procent is tussen 13 en 25 jaar. 65 procent verblijft thuis en 16 procent verblijft in een instelling.

7. Financieel

Hubert de Kort benadrukt de scherpe daling van de inkomsten in 2014 door het wegvallen van de personeelssubsidies, wat de afbouw van het personeel van twee vte naar één vte voor gevolg had. Daarnaast zijn de taken van de raad van bestuur, het personeel en de regio's verzwaaard.

De organisatie heeft een gebrek aan middelen voor professionalisering, merkt de spreker op, en is afhankelijk van niet-structurele inkomsten, wat zorgt voor een gebrek aan zekerheid.

8. Wijzigende trends

Auxilia ziet dat het aantal aanvragen van anderstaligen stijgt, evenals de vragen van leerlingen uit zowel het basis- als het secundair onderwijs. Het aantal volwassenaanvragers daalt daarentegen. De samenwerking met de aanvragers neemt toe, er wordt minder les gegeven en meer gezorgd voor begeleiding. De stijgende armoede noemt de spreker heel bedreigend.

9. Besluit

Voor zieke kinderen en jongeren zijn er in de loop der jaren diverse organisaties opgericht. Auxilia focust zich dus vooral op degenen die nergens anders terecht kunnen.

IV. Uiteenzetting door Kom op tegen Kanker

1. Inleiding

Kom op tegen Kanker strijdt mee voor onderwijs voor alle zieke leerlingen, met een focus op leerlingen met kanker, schetst *Cindy De Wilde*. De organisatie is zeer tevreden dat dit kan in samenwerking met PoZiLiV.

De school is en blijft een belangrijke factor in het leven van zieke leerlingen. Het is van belang dat kinderen zich tijdens hun behandeling ook nog cognitief kunnen ontwikkelen, en naast patiënt ook leerling en vriend kunnen zijn. Via de school kunnen ze vaak ook een aantal succeservaringen opdoen, wat een boost kan geven voor hun zelfvertrouwen.

Kom op tegen Kanker heeft een tachtigtal betaalde medewerkers. De patiënt is en blijft het kompas van de organisatie, wat betekent dat de noden en behoeften van de patiënten richtinggevend zijn. De organisatie kan rekenen op duizenden actievoerders, die een aantal gekende acties op het getouw zetten. Daarnaast zijn er ongeveer vierhonderd zorgvrijwilligers, die bijvoorbeeld in ziekenhuizen over heel Vlaanderen ondersteunende gesprekken voeren met mensen met kanker en hun naasten.

Kom op tegen Kanker levert ook inhoudelijke en financiële ondersteuning aan een zestigtal lotgenotengroepen en kan rekenen op samenwerking met heel veel experts, bijvoorbeeld rond diversiteit, ouderen met kanker enzovoort.

2. Diagnoses

Minder dan 1 procent van alle kankers doet zich voor op kinder- of adolescentenleeftijd (van 0 tot 19 jaar). Kanker bij kinderen is dus extreem zeldzaam. Jaarlijks worden in België rond de vierhonderd kinderen jonger dan 15 jaar met een nieuwe diagnose van kanker geconfronteerd. Vooral leukemie, hersentumoren en tumoren in andere organen, bot of spieren komen voor bij kinderen. Kinderkankers zijn vaak snelgroeiend en heel agressief. Dat betekent dat vaak een heel intensieve behandeling nodig is die gemiddeld ongeveer een jaar duurt. De genezingskansen van kinderen met kanker zijn dankzij wetenschappelijk onderzoek gedurende de jaren alsmat verbeterd.

De behandeling tegen kanker, het soort kanker en het stadium van de kanker kunnen een invloed hebben op de schoolse prestaties van kinderen. Vermoeidheid door chemo, daling van het IQ door bijvoorbeeld bestraling, concentratieproblemen, gedragsveranderingen enzovoort, kunnen allemaal een gevolg zijn van kanker bij kinderen.

3. Onderwijs voor zieke kinderen – positieve stappen

De spreker is tevreden dat de voorbije jaren TOAH steeds beter is geregeld, zowel voor het basisonderwijs, het secundair onderwijs en recent ook voor het kleuteronderwijs. Een grote groep kinderen met kanker heeft nood aan TOAH, merkt de spreker op.

Volgens Kom op tegen Kanker is het ook een grote stap vooruit dat sinds 1 januari 2019 meerderjarige studenten die geen volledig studieprogramma kunnen volgen wegens langdurige ziekte hun kinderbijslag kunnen behouden.

Vanaf academiejaar 2019-2020 is er ook een uitzonderingsregeling, waardoor de minimumvereiste van 27 studiepunten om een studietoelage te kunnen krijgen niet meer zal gelden voor chronisch zieke studenten in het hoger onderwijs.

4. Cijfers TOAH

Zolang er geen decretale regeling was rond TOAH zorgde Kom op tegen Kanker er mee voor dat leerkrachten bij de kinderen thuis les konden geven, situeert Cindy De Wilde. De leerkrachten kregen daarvoor een kleine vergoeding en KOTK deed daarvoor de voorfinanciering. De vergoedingen werden grotendeels terugbetaald door het Ministerie van Onderwijs.

Dankzij de voorfinanciering kon KOTK het verschil maken voor 919 zieke kinderen tussen 1993 en 2018. 95 procent van de kinderen die konden genieten van TOAH slaagden ook voor hun schooljaar en liepen geen leerachterstand op, stipt de spreker aan. Heel veel TOAH-leerkrachten hebben zich heel flexibel opgesteld om dit mooie resultaat te bereiken, beklemtoont Cindy De Wilde nog.

5. Kansen om kanker te verzachten

KOTK ziet nog een aantal uitdagingen voor het onderwijs aan zieke leerlingen. De organisatie is vragende partij voor een structurele oplossing voor jongeren die omwille van een bepaalde studierichting met veel praktijken – bijvoorbeeld schrijnwerkerij of tuinbouw – geen TOAH thuis kunnen krijgen, noch in groep op school omwille van besmettingsgevaar tijdens de behandeling tegen kanker. Vandaar de uitdrukkelijke vraag om de leerjaren die nog uitgesloten zijn voor TOAH toch op te nemen in de wettelijke regeling.

De organisatie vraagt ook om de kilometerbeperving te verbreden of op te heffen, omdat bepaalde opleidingen zeer specifiek zijn en maar op enkele plaatsen in Vlaanderen te volgen zijn.

KOTK is blij met de engagementsverklaring van de medische wereld en het onderwijs, waardoor er meer garantie is dat ouders en leerlingen goed geïnformeerd worden over de mogelijkheden qua onderwijs voor zieke leerlingen.

De spreker hoopt ook dat er een meldpunt komt om leerkrachten te ondersteunen die les geven aan kinderen met kanker en andere chronische ziekten, doorheen heel het parcours maar ook bij de re-integratie van de kinderen in de klas.

KOTK ziet ook nog twee uitdagingen voor het hoger onderwijs. Chronisch zieke studenten zijn nog steeds hun jokerkrediet kwijt als ze door ziekte bepaalde studiepunten niet hebben verworven. Het is onduidelijk of dat wordt aangepakt en binnen welke termijn.

Er is ook grote noodzaak om SIO te kunnen geven aan studenten hoger onderwijs.

6. Initiatieven Kom op tegen Kanker

Tot slot somt Cindy De Wilde een aantal acties op van KOTK voor kinderen en jongeren met kanker. Ze vermeldt een kinderkamp voor kinderen met kanker tussen 0 en 17 jaar; een 'brussendag' en 'brussenweekend' voor de broers en zussen van kinderen met kanker; een gezinsdag; de jongerenwerking die een kamp, een buddywerking en ontmoetingszaterdagen organiseert; de dienst Kennis en beleid die ijvert voor het rookverbod in het bijzijn van kinderen; 'de pet op tegen kanker' met educatieve pakketten; de ondersteuning van innovatieve zorgprojecten; de kankerlijn; het Kankerfonds dat financiële tegemoetkomingen geeft aan

gezinnen van kinderen met kanker; Generatie Rookvrij; de ondersteuning van de Yolo-ruimte in het ziekenhuis van Turnhout enzovoort.

V. Uiteenzetting door Bednet

1. Inleiding

Kathy Lindekens dankt de parlementsleden voor de verankering van SIO door de meerjarenovereenkomst. De spreker dankt ook de minister voor de verdere concretisering van SIO en het aanmoedigen van Bednet om steeds meer kinderen te helpen. Zij dankt ook het Departement Onderwijs en Vorming voor de strenge, maar rechtvaardige ondersteuning. Ook de duizenden kinderen, leerkrachten, ouders en scholen worden bedankt voor de geleverde inspanningen, om naast de subsidie van de overheid voldoende geld in te zamelen om alle gestelde doelen ook te kunnen behalen. Bednet ervaart daardoor dat SIO door iedereen gedragen wordt. Bednet heeft SIO uitgevonden en via jaren pionieren en verfijnen een goed werkend en kwaliteitsvol systeem ontwikkeld, stelt de spreker.

Naast het schitterende werk van de ziekenhuisscholen, de inzet van de vele vrijwilligers om onderwijs te geven aan zieke kinderen en het tijdelijk onderwijs aan huis, was er nog een grote blinde vlek. Een kind met een zware ziekte of een ongeval, wordt van de ene op de andere dag uit de klas gehaald en stilaan verdwijnt ook het contact. Dat is de reden waarom Bednet gezocht heeft naar een oplossing om het kind opnieuw in het midden van de klas te plaatsen, met de eigen leerkracht en de eigen vrienden. Het kind kan blijven leren, maar kan ook opnieuw beleven wat de andere kinderen in de klas beleven.

Het SIO van Bednet is uniek en een voorbeeld in Europa, stipt *Kathy Lindekens* aan. Ook de samenwerking met de andere aanbieders van onderwijs aan langdurig zieke kinderen is een voorbeeld.

De vzw Bednet bestaat 15 jaar. In het eerste proefproject waren zes kinderen betrokken en in het eerste volledige schooljaar werden 39 kinderen geholpen.

2. Bednet anno 2018

Els Janssens schetst dat Bednet 39 kleuters van vijf jaar (meestal in de derde kleuterklas), 273 lagereschoolkinderen en 695 leerlingen uit het secundair onderwijs, inclusief twaalf tienermoeders, ondersteunt. Dat betekent dat 70 procent van de leerlingen uit het secundair onderwijs komt en 30 procent uit het basisonderwijs.

Het aantal leerlingen in het secundair onderwijs neemt sterk toe, omdat veel ziektes pas tot uiting komen in het secundair onderwijs, maar ook omdat Bednet, net als de andere organisaties, steeds meer wordt geconfronteerd met psychische kwetsbaarheid, wat zich meer uit vanaf de pubertijd.

Op dit moment loopt voor een zestigtal kinderen de aanvraag nog, maar Bednet ondersteunt nu meer dan honderd leerlingen meer dan een jaar geleden.

Ongeveer 20 procent van de doelgroep zijn kinderen die acuut uitvallen en dan een beroep doen op Bednet of school en Bednet combineren volgens een vast schema.

Meer dan 60 procent van de kinderen is langdurig ziek en dus voltijds afwezig, waarvan een groot aandeel kankerpatiënten en een klein percentage tienermoeders.

Kanker (21 procent) is het meest voorkomende ziektebeeld, maar ook psychische kwetsbaarheid (19 procent) en ziekten van het botspierstelsel en bindweefsel (14 procent) komen veel voor.

Bednet is actief in alle provincies, evenredig volgens de verdeling van de totale leerlingenpopulatie in Vlaanderen. 90 procent van de kinderen zit in het gewoon onderwijs en 10 procent in het buitengewoon onderwijs. Dat is een afwijking van de totale leerlingenpopulatie, waarvan 5 procent in het buitengewoon onderwijs zit.

80 procent van de leerlingen gaat over naar het volgende leerjaar en 5 procent spreidt het leerjaar over twee jaren, geeft de spreker nog mee. En uiteraard is Bednet actief in alle onderwijsnetten en -richtingen.

Negen op de tien ouders en scholieren geeft aan tevreden te zijn over de werking van Bednet in alle aspecten en de doelen te kunnen realiseren: beperken van de leerachterstand, het leerproces zo veel mogelijk laten doorlopen en het behoud van het contact met de school.

3. Kernopdracht Bednet

Bednet staat in voor de organisatie en ondersteuning van SIO-trajecten. Dat betekent het beheer van de aanvragen (die zonder veel formaliteiten kunnen gebeuren), de begeleiding met regionaal verspreide consultants, het aanleveren van alle materiaal, het organiseren van de helpdeskfunctie en de technische ondersteuning. De spreker wijst erop dat door integratie van de consultants en de ICT-ondersteuning in één organisatie een heel goede afstemming mogelijk is. Bednet heeft ook gekozen voor één specifieke software en hardware.

Daarnaast zorgt Bednet voor de technologie- en expertise-ontwikkeling, vertrekkend vanuit het zieke kind en de leerkrachten.

Informatie- en wervingscampagnes vormen het derde element. De spreker verwijst naar de Nationale Pyjamadag, centrale en regionale acties en samenwerking met de partners.

4. 2018 in cijfers

Els Janssens geeft mee dat er in 2018 785 nieuwe aanvragen waren; er 1199 SIO-trajecten liepen, goed voor 1008 unieke leerlingen; 714 scholen betrokken waren; 708 computersets geleverd werden; er 1073 leveringen en ophalingen van materiaal gebeurden; 4092 gesprekken werden gevoerd met de helpdesk en een SIO-traject gemiddeld zeven maanden duurde.

Bednet wil ook zorgen voor meer efficiëntie om meer kinderen te helpen met de beschikbare middelen en mensen. Er wordt gewerkt aan interne processen van efficiëntieverhoging zonder in te boeten op kwaliteit. Technologie kost veel geld om bij te blijven, maar door opschaling daalt de kostprijs per leerling.

5. Uitdagingen

Bednet heeft heel lang gezocht naar cijfers over het aantal langdurig zieke kinderen in Vlaanderen, zegt *Kathy Lindekens*. Niemand kon precieze cijfers geven, maar het is duidelijk dat Bednet en de andere organisaties lang niet alle kinderen kunnen bereiken. Het is belangrijk om meer kinderen te kunnen ondersteunen, zodat zij niet alleen en zonder onderwijs thuis blijven zitten. Bednet wil het aantal bereikte kinderen jaarlijks blijven verhogen. Maar dat is een hele uitdaging.

De spreker merkt op dat de doelgroep ook wijzigt. Kinderen met psychiatrische aandoeningen waren heel lang amper vertegenwoordigd, maar door een samenwerking met de vereniging van kinderpsychiaters is dat aantal sterk gegroeid. Als meer kinderen worden bereikt, zijn daar ook kinderen bij die geen hoogopgeleide ouders hebben die gemakkelijk de weg vinden naar hulp voor hun ziek kind. De grote diversiteit maakt het werk dus complexer, stelt de spreker.

In het stedelijk onderwijs in Antwerpen werd een proefproject opgezet om na te gaan welke kinderen ziek zijn, of ze al dan niet onderwijs krijgen en, indien niet, hoe daar in de toekomst wel voor gezorgd kan worden.

De uitdagingen op technologisch vlak zijn groot, beklemtoont *Els Janssens*. Het systeem is momenteel vijf jaar oud, wat bijna verouderd genoemd kan worden. De noden van de gebruikers veranderen ook. Het moet sneller en vlotter gaan en afgestemd op wat men gewoon is op de mobiele telefoon. Maar Bednet wil wel garant staan voor kwaliteit.

Ook het onderwijs evolueert snel, bijvoorbeeld de klasorganisatie. Ook op die evolutie moet Bednet afgestemd zijn om te voldoen aan de technologie en de noden van de leerkrachten, en opdat het kind verbonden kan blijven en de les kan volgen.

Ook de visies over het zorgbeleid in scholen evolueren. ICT wordt steeds meer ingebouwd en wordt door Bednet op de voet gevolgd. Er loopt op dit moment ook een onderzoeksaanvraag bij imec voor een technologisch onderzoek.

Om de vijf jaar moet Bednet innoveren en nieuwe technologie op voor het kind aangepaste wijze in de scholen introduceren, licht de spreker toe.

6. Pijnpunten

Kathy Lindekens geeft mee dat één pijnpunt ondertussen opgelost is, met name de meerjarenfinanciering.

Alle organisaties moeten zelf op zoek gaan naar de langdurig zieke kinderen. Bij de overheid is er een centrale databank. Dus in plaats van de kinderen bij de 3000 scholen te moeten zoeken, zou het een stap vooruit zijn dat de organisaties zicht kunnen krijgen op de centrale databank en eigenlijk automatisch de verbinding wordt gelegd van de overheid, naar de scholen en het onderwijs aan langdurig zieke kinderen.

Het financieringsmodel is voor Bednet echt wel een pijnpunt, stipt de spreker aan. In 2015, toen de organisatie 350 kinderen ondersteunde, heeft de organisatie een subsidiebedrag ontvangen, met de opdracht om te groeien tot 600 kinderen. Dat doel werd bereikt. Daarna werd de uitdaging geformuleerd om naar 800 trajecten te groeien en ook dat doel werd gehaald. Vervolgens kwam de opdracht om naar 1000 unieke leerlingen te groeien, wat overeenkomt met zowat 1200 trajecten. Maar dat gebeurde allemaal met hetzelfde subsidiebedrag, benadrukt Kathy Lindekens. De vzw moet dus voor een kwart tot een derde van de begroting die nodig is om de door de overheid opgelegde doelstellingen te kunnen halen, rekenen op inkomstenwervende activiteiten van scholen, ouders en leerkrachten.

Als Bednet precies 1000 leerlingen bereikt, wordt het vooropgestelde subsidiebedrag toegekend. Als er minder leerlingen worden bereikt, moet een in verhouding staand gedeelte van de subsidie teruggegeven worden, maar als er meer leerlingen worden bereikt, wordt de subsidie niet verhoogd om de extra inspanning op te vangen. In de meerjarenovereenkomst zou Bednet dat graag aangepast zien als de overheid de opdracht geeft om verder door te groeien, wat Bednet zelf ook nastreeft, besluit Kathy Lindekens.

VI. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

Caroline Gennez probeert de tijdens de toelichtingen aangehaalde pijnpunten in kaart te brengen. Een eerste pijnpunt is de bekendheid van het aanbod van de diverse aanbieders, wat natuurlijk rechtstreeks verbonden is met het bereik.

Niet alle kinderen worden bereikt, ook al zijn ze bij de overheid gekend. Het zou volgens het lid voor alle organisaties – uiteraard met respect voor de privacy van de individuele leerling – handig zijn dat de organisaties informatie krijgen over de potentiële doelgroep. Onderwijs moet een recht zijn voor elk ziek kind.

PoZiLiV verwoordde de nood aan meer centralisering van de informatie, eventueel in een steunpunt. De spreker vraagt naar de visie daarover van de andere organisaties. Het is volgens haar belangrijk dat informatie bij de ouders en de scholen terechtkomt. Informatie die niet rechtstreeks bij de scholen beschikbaar is, dreigt zeker door ouders uit een kansarm of anderstalig milieu soms niet gevonden te worden.

Hoe evalueren de verschillende aanbieders de versnippering van het aanbod, wil *Caroline Gennez* weten. Uiteraard startten de verschillende projecten met de beste bedoelingen, maar het is voor ouders, kinderen en scholen belangrijk om te weten wie wat precies aanbiedt, wat de eventuele overlappingsen zijn en hoe de verschillende projecten op elkaar inhaken.

De financiering is in onderwijs een steeds terugkerend pijnpunt. De spreker is van mening dat het recht op buitenschools onderwijs voor zieke kinderen budgettair even goed verankerd moet zijn als voor het algemeen recht op onderwijs. Het zou volgens haar evident zijn dat de openendfinanciering, waardoor elk leerplichtig kind ook middelen genereert, ook voor buitenschools onderwijs voor zieke kinderen verankerd wordt. Dat zou een aantal van de aangehaalde problemen inzake langetermijnfinanciering en duidelijkheid over de financiering kunnen wegwerken. *Caroline Gennez* wil van de organisaties ook graag nog horen hoe de verhouding is tussen hun publieke en private middelen.

Er is volgens de spreker ook de vraag van een aantal organisaties om een aantal randvoorwaarden te herbekijken. De afstand tot de school is volgens *Caroline Gennez* inderdaad niet het beste criterium om het recht op onderwijs te garanderen. De verbreding van de afstand of samenwerkingsverbanden met andere scholen moeten worden bekeken. Daarover had ze graag de visie gehoord van de organisaties.

Het recht op onderwijs voor zieke leerlingen mag ook niet beperkt blijven tot bepaalde studierichtingen, waarbij deeltijds beroepssecundair onderwijs en secundair na secundair worden uitgesloten. Ook volwassenenonderwijs zou eventueel in aanmerking moeten komen, meent het lid. De doelgroep van het volwassenenonderwijs verjongt en vaak proberen jonge mensen met een complexe psychosociale problematiek via het volwassenenonderwijs nog een diploma secundair onderwijs te halen, maar zij kunnen niet altijd regelmatig de lessen volgen. Ook voor hen zou het aanbod interessant zijn. De minister staat daar principieel niet weigerachtig tegenover, maar is dit volgens de organisaties een relevante vraag?

Voor *Kris Van Dijck* was de complementariteit van de verschillende organisaties een belangrijke vaststelling.

De cruciale vraag voor hem is hoe het aanbod bij de juiste kinderen geraakt. Er is in de toelichtingen verwezen naar de gegevens van de overheid, maar binnen de Europese context zijn privacyaspecten belangrijk. Vaak zijn de zwakste ouders het moeilijkst bereikbaar, maar hoe kan de brede waaier van mogelijkheden bij de kinderen worden gebracht?

Volgens de spreker is er daartoe maar één weg en dat is via de school, want het gaat om leerlingen van het leerplichtonderwijs. Hoe ervaren de organisaties de samenwerking met de scholen om ouders te informeren over het bestaande aanbod van onderwijs voor zieke leerlingen?

Ook een overlegplatform acht Kris Van Dijck belangrijk, zodat de samenwerking en afstemming nog versterkt kunnen worden. Hoe zien de organisaties dat concreet en kan de decreetgever daartoe een bijdrage leveren?

Kathleen Krekels benadrukt dat het voor een ziek kind heel belangrijk is om aansluiting te kunnen vinden bij de klas en de vrienden. Dat is heel belangrijk voor het welzijn van de kinderen en voor hun leer- en genezingsproces.

Het is inderdaad frappant dat de organisaties op zoek moeten gaan naar de kinderen. Hoe werken de organisaties nu om zich, proactief, kenbaar te maken bij de scholen, CLB's en ondersteuners?

De spreker kan begrijpen dat niet alle ouders op de hoogte zijn van alle mogelijkheden binnen de diverse organisaties, maar scholen, CLB's, ondersteuners en pedagogische begeleiding zouden dat wel moeten zijn. Wat gebeurt al en hoe kan de overheid daarop inspelen, om ervoor te zorgen dat iedereen die het nodig heeft zo snel mogelijk ondersteuning kan krijgen?

Hoe wordt bepaald wat de beste ondersteuning is? Elke organisatie heeft een specifieke aanpak, maar wat zijn de voorwaarden om te bepalen wanneer welke organisatie in beeld komt?

Jo De Ro verwijst naar de toelichting van PoZiLiV en de cruciale rol die de CLB's zouden moeten spelen. Het lid vraagt te concretiseren wat een CLB in een ideale situatie zou moeten doen.

In het ziekenhuislandschap zijn er bepaalde ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden. Kan het een oplossing zijn om de ziekenhuisverbanden in te schrijven in de onderwijswetgeving, en een busoschool type 5 in oprichting niet te koppelen aan één ziekenhuis, maar aan een ziekenhuisverband? Daardoor ontstaat een groter draagvlak, met een hoofdvestiging en diverse vestigingsplaatsen.

Een aantal organisaties ging in op het afschaffen of verbreden van het afstandscriterium. Elke keer er in onderwijs afstandscriteria voor personeelsleden besproken worden, merken de sociale partners op dat het ook haalbaar moet zijn. Er is al gesuggereerd om samen te werken met een school die zich dicht bij de leerling bevindt, of is dat volgens de organisaties in de praktijk niet haalbaar omdat de band tussen leerling en school dan veel te beperkt is?

S&Z vraagt naar erkenning. *Jo De Ro* vraagt daar meer duiding bij. Gaat het om erkenning van de werking, om een soort keurmerk of met het oog op subsidiëring?

Auxilia kijkt ook naar de Vlaamse overheid. Vandaar de vraag van de spreker of het dan gaat over een betere bekendmaking of zijn er ook andere vragen aan de overheid?

Kom op tegen Kanker haalde de problematiek van het jokerkrediet aan. Dit zou volgens Jo De Ro geregeld kunnen zijn in OD XXIX (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/1).

Koen Daniëls vult aan dat in artikel 35 van OD XXIX de regeling staat voor studenten die omwille van ziekte niet aan 27 studiepunten geraken.

Bednet ging in op de privacy om gegevens over leerlingen kenbaar te maken. Maar er is volgens *Jo De Ro* wel een tussenformule mogelijk. Als in de databank van het Ministerie van Onderwijs een leerling wordt aangeduid als rechthebbend op ondersteuning, zou informatie met het aanbod van alle organisaties opgestuurd kunnen worden. De voor de hand liggende piste is via de school, maar dat is volgens de spreker niet altijd evident. Op sommige plaatsen is niet alle informatie aanwezig en scholen waar in het verleden al een zoektocht naar TOAH-leerkrachten zonder resultaat is gebeven, zijn mogelijk minder enthousiast om rechthebbende leerlingen actief aan te spreken, gelet op de eerdere ervaring. Het is dus misschien meer aangewezen dat het ministerie haar centrale rol speelt en elke ouder en elk kind alle informatie geeft over het recht en de verschillende organisaties.

Het aantal leerlingen dat thuis is met psychologische problemen neemt toe. Jo De Ro onderstreept namens zijn fractie het belang om daar oog voor te hebben, ook wat preventie betreft. Op basis van de eindtermen zal dit thema de volgende legislatuur zwaarder moeten wegen, meent de spreker.

Jo De Ro besluit met de tip om in het begin van de volgende legislatuur met de commissie een werkbezoek te organiseren, zodat concreet bekeken wordt hoe de organisaties werken. Een sterkere samenwerking tussen welzijn en onderwijs acht de spreker absoluut gewenst. Er zou één loket moeten zijn van onderwijs en welzijn, waardoor de zorgen van ouders en kinderen meer uit handen genomen kunnen worden.

Jos De Meyer staat stil bij de opvolging van het dossier. Het tijdstip voor de hoorzitting, op het einde van de legislatuur, is misschien niet ideaal, maar het lid hoopt dat de fracties ervoor zullen zorgen dat het dossier ook aan de nieuwe parlementsleden bezorgd zal worden. Het sluiten van het volgende regeerakkoord is volgens de spreker een belangrijk moment. Hij hoopt dat daarin een aantal passages over deze problematiek vermeld zullen worden. De spreker gaat ervan uit dat ook het kabinet de interessante bijdragen van vandaag opvolgt.

Kathy Lindekens heeft er volgens de spreker terecht op gewezen dat deze legislatuur zowel de minister als de commissie een aantal belangrijke maatregelen hebben genomen. De eerste verantwoordelijkheid ligt hoe dan ook bij de scholen en de CLB's, stelt Jos De Meyer, en niet bij de aanwezige organisaties.

Twee principes moeten vooropstaan, meent de spreker. Ook als een leerling ziek is, heeft hij recht op goed onderwijs. Daarvoor moet ook in de toekomst verder gewerkt worden aan het aanbod. Daarnaast moet blijvend werk gemaakt worden van naadloze overgangen tussen de verschillende onderwijssystemen.

Vera Celis start met haar ervaring dat de mogelijkheden voor onderwijs aan zieke kinderen en de betrokken organisaties soms ruim gekend zijn.

Het lid spreekt haar bewondering uit voor de weg die door Bednet en de andere organisaties is afgelegd. Gelukkig zijn er voor zieke kinderen veel mogelijkheden, maar volgens de spreker is er nog een groeiproces. De organisaties hebben goede contacten met de ziekenhuizen en het onderwijs, maar Vera Celis vraagt hoe het zit met de contacten met de lokale overheden. Zij schetst haar ervaring met een lokale 'dag van het kind', met de focus op de medische kant. Toen bleek dat TOAH

voor tienermoeders weinig gekend was bij thuisverpleging, Kind en Gezin en het team 'jeugd en gezin' van de politie, dat thuis komt bij kwetsbare gezinnen en een schakel kan zijn in de begeleiding, was zij verrast. Als de contacten met de lokale overheid goed zijn, zijn er instrumenten om de doelgroep te bereiken, meent de spreker.

Vera Celis ondersteunt de vraag naar een centrale databank. Zij vraagt ook welke informatie de organisaties al dan niet mogen delen.

Koen Daniëls ondersteunt de stelling van de organisaties dat nog veel aan de bekendheid gewerkt moet worden. Als ouders het slechte nieuws krijgen over hun kind, zijn zij bezig met de hospitalisatie en de genezing, maar minder met de school. Dat wordt pas later een aandachtspunt, want ouders willen natuurlijk niet dat het kind moet overzitten en het contact met de vrienden verliest, bovenop alle medische aspecten.

Er zijn volgens het lid wel al een aantal maatregelen genomen: het aanbod moet in het schoolreglement staan en de scholen moeten het bekendmaken. Als een kind ziek is, is het schoolreglement echter zowat het laatste dat ouders lezen, meent de spreker. Daarom vraagt hij aan de organisaties hoe heel concreet en proactief de ouders van kinderen die ziek zijn bij de hand genomen kunnen worden om te bepalen wie best voor de ondersteuning instaat. Koen Daniëls vraagt heel uitdrukkelijk niet naar een extra overlegstructuur, maar naar concrete actie op het terrein.

PoZiLiV had het over de K-diensten. Het is een vaststelling dat er te weinig K-diensten zijn en uit de toelichting meende de spreker te begrijpen dat er een ziekenhuisschool te weinig is. Is de vraag om de K-diensten te laten aansluiten bij een type 5-school? Hoe ziet de organisatie dat?

Als een kind gehospitaliseerd is, kan het terecht in de ziekenhuisschool. Maar dikwijls is er afwisseling tussen behandeling in het ziekenhuis en verblijf thuis en sommige leerlingen gaan deeltijds naar school. Hoe kan de warme overdracht tussen school, ziekenhuisschool en thuis georganiseerd worden? Is het mogelijk om uniforme informatie waarin alle informatie staat te verspreiden via pediaters, ziekenhuizen en sociale diensten?

Uit de toelichting van School & Ziekzijn bleek dat 74 procent van de S&Z-leerlingen geen TOAH kregen of er niet voor in aanmerking kwamen. Vandaar de vraag van de spreker hoeveel kinderen er niet worden bereikt. Scholen gaan soms heel bewust om met de ingediende doktersbriefjes en contacteren ouders bij een lange afwezigheid, maar welke mogelijkheid is er volgens de organisaties om die informatie te bundelen?

De organisaties werken aanvullend, maar sluit de ene ondersteuning de andere uit? Is er regelgeving die te beperkend is?

Bednet wees in de toelichting op een effect van de financiering. Bednet heeft een vorm van vaste financiering, maar de spreker informeert naar de financiering van de andere organisaties.

Bednet vraagt ook naar een meerjarenengagement. Is het dan de bedoeling om de mee- en tegenvallers over de jaren heen in de eigen begroting op te vangen, of is het de vraag naar een vorm van openendfinanciering?

Is het mogelijk om bepaalde leerlingenprofielen te koppelen aan het benodigde aantal uur TOAH? Het is telkens maatwerk, maar als het over middelen gaat, is het nodig om dat te schematiseren en objectiveren, stelt de spreker.

Veel mensen beschikken thuis over laptops of tablets. Is het mogelijk om SIO uit te breiden zonder dat extra apparatuur aangekocht moet worden?

School & Ziekzijn werkt ook met gepensioneerde leerkrachten en ook Kom op tegen Kanker doet een beroep op leerkrachten. Stellen de organisaties bij het inzetten van vrijwilligers soms fiscale problemen vast? Hoe kunnen nog meer vrijwilligers aangetrokken worden?

Ouders met een ziek kind ontvangen brieven van diverse instanties (CLB, CAW, ziekenfondsen enzovoort). Zeker voor minder sterke gezinnen is de administratie al een probleem, waardoor de aandacht voor het onderwijsaanbod voor het zieke kind dreigt ondergesneeuwd te geraken.

Tot slot vraagt Koen Daniëls of er scholen zijn die niet willen meewerken met projecten die de organisaties opzetten en wat zijn dan de redenen voor de weerstand?

2. Antwoorden van de organisaties

Willy Ivens beklemtoont dat een warme overdracht van de vragen naar de volgende legislatuur heel belangrijk is.

Er is een proactieve verplichting van scholen om te communiceren met de ouders bij de afwezigheid van langdurig of chronisch zieke kinderen. In de regelgeving is recent voorzien dat, over de schooljaren heen, voor chronisch zieke kinderen een eenmalig attest van de geneeskundige wereld moet volstaan om het recht automatisch toe te kennen. Scholen moeten dat dus opvolgen. De spreker is tevreden dat de minister een akkoord heeft gesloten met de medische wereld om dat mogelijk te maken.

De afwezigheden in de school worden geregistreerd in het kader van gewettigde of ongewettigde afwezigheden. Er is dus een duidelijk zicht op de afwezigheden van een kind. Privacy is een moeilijk aspect, maar alle gegevens zijn aanwezig voor een centrale databank en technologisch moet het mogelijk zijn om de registratie te actualiseren en te bepalen hoe ermee omgegaan kan worden.

De school en de CLB's zijn de eerste aanspreekpunten voor de ouders, maar er moet volgens de spreker een mogelijkheid zijn om alles te stroomlijnen en sneller te anticiperen op de vragen van de ouders. Willy Ivens is van mening dat er verbetering mogelijk is.

Ludo Govaerts herhaalt zijn pleidooi om voor het werkbaar houden en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs in de K-diensten door hen type 5 te laten worden, overgangsmaatregelen nodig zijn die ervoor zorgen dat de enveloppefinanciering kan voortgezet worden, zodat de leerkrachten in de scholen actief kunnen blijven.

Gery Smans onderstreept dit knelpunt voor de ziekenhuisscholen die nu een goedkeuring hebben gekregen om vestigingsplaatsen binnen K-diensten te organiseren. Voor het secundair onderwijs wordt niet in middelen voor personeel voorzien, wat betekent dat de opdracht opgevangen moet worden met de huidige personeelsleden van de ziekenhuisscholen. Dat betekent voor elk kind in de ziekenhuisschool een daling van het lestijdenpakket, beklemtoont de spreker. Dat is heel pijnlijk, want de omkadering is nu al niet ruim. Vandaar de vraag om dit punt dringend te bekijken.

Voor het basisonderwijs is er een hertelling op basis van de cijfers van september. Maar uit de ervaring met de jaarlijkse tellingen blijkt dat september net een maand is waarin veel kinderen nog aansluiten bij de thuisschool en daar nog de start van

het schooljaar meemaken en pas daarna naar de ziekenhuisschool gaan of andere vormen van onderwijs thuis volgen. Het lestijdenpakket baseren op de telling van september is voor de ziekenhuisscholen een slechte zaak, maakt de spreker duidelijk. Als de situatie niet verandert, zal volgend schooljaar voor elk ziek kind minder les gegeven kunnen worden. Het is aangewezen om een personeelsomkadering op basis van het gemiddelde van de telperiode voorafgaand aan 1 februari als ondergrens te gebruiken, mocht het gemiddelde van de maand september lager uitvallen.

Guy Tegenbos schetst dat in de loop der jaren Bednet en andere organisaties pogingen hebben ondernomen om het aantal zieke kinderen in kaart te brengen, zowel met onderwijs, ziekenfondsen als lokale overheden. Maar dat was zeer moeilijk.

Vertrekken van de databanken van onderwijs en dan aan scholen en ouders signaleren welk aanbod er is voor zieke kinderen, lijkt de spreker de beste methode. Ook alle fracties vragen dat, wat hem een belangrijk signaal lijkt voor de uitvoerende macht en de administratie om oplossingen te vinden die in overeenstemming zijn met de privacyregelgeving.

Het cruciale punt is dat scholen verantwoordelijk zijn voor de kinderen die bij hen zijn ingeschreven, ook al zijn ze ziek, stelt *Guy Tegenbos*. Scholen moeten nog nadrukkelijker de verantwoordelijkheid krijgen om ouders en kinderen te informeren over alle mogelijkheden die bestaan. Dat doen ze nu niet afdoende, voor een deel omdat alle initiatieven apart de scholen benaderen met informatie. Eens de verantwoordelijkheid ligt bij de scholen, moet PoZiLiV bekijken wat een gezamenlijk aanbod kan zijn.

De vraag welk aanbod het best is voor een kind moeten scholen, ouders en kinderen zelf beantwoorden, eens ze over afdoende informatie beschikken. Aangezien er veel verschillende initiatieven zijn die elk afzonderlijk hard hun best doen, acht de spreker het raadzaam om met PoZiLiV afspraken te maken om nog beter en efficiënter samen te werken.

Kathy Lindekens vult aan dat op het terrein de medewerkers van alle organisaties fantastisch samenwerken en informatie wordt doorgegeven. Dat kan misschien nog beter en daarnaast moeten de scholen duidelijker ingeschakeld worden. De centrale administratie kan ook een rol spelen om informatie door te geven.

Koen Daniëls geeft terloops mee dat het veelvuldig gebruiken van afkortingen, wat dikwijls gebeurt in onderwijs, niet echt bevorderlijk is voor duidelijke informatie.

Els Janssens gaat in op de bekendmaking van de activiteiten van de organisaties. Bednet heeft een pilootproject in het stedelijk onderwijs in Antwerpen. Bednet is geen vragende partij om namen te ontvangen van scholen en kinderen, maar scholen moet gewezen worden op de mogelijkheden. Als de afwezigheid is doorgegeven, krijgt de school in het proefproject automatisch een signaal dat TOAH en SIO bestaan. Het is nog te vroeg om daar resultaten uit af te leiden. Bednet ziet een stijging van het aantal leerlingen, maar pas na een schooljaar kan gekeken worden wat het effect is. Dat is een eenvoudige manier om scholen alert te houden, stipt de spreker aan.

De overheid heeft enkel cijfermateriaal over de totale populatie zieke leerlingen, 54 halve dagen afwezigheid en 36 halve dagen afwezigheid per schooljaar, licht de spreker toe. De overheid weet niets over de aard van hun ziekte, en weet ook niets dat relevant is om te bepalen of het kind in staat is om lessen te volgen via Bednet, of in aanmerking komt voor de diensten van ziekenhuisscholen of van TOAH of van

de vrijwilligersorganisaties. Alle initiatieven moeten zelf uitvissen welke leerlingen ziek zijn en welke kinderen in aanmerking komen voor hun dienstverlening.

De formele criteria om in aanmerking te komen voor de Bednetdienstverlening zijn: de leerling – minstens 5 jaar oud en een regelmatige leerling in het gefinancierd of gesubsidieerd basis- of secundair onderwijs – zal vaak of lange tijd afwezig zijn van school door langdurige of chronische ziekte, ongeval, operatie of moederschapsrust.

Daarnaast zijn er inhoudelijke criteria om, in samenspraak met het gezin, de betrokken leerling, de school en eventueel andere betrokkenen (bijvoorbeeld arts, medische of residentiële voorziening), af te toetsen of het opstarten van SIO zinvol en haalbaar is voor de betreffende leerling op dat moment. De perspectieven en aandachtspunten in het kader van de pathologie en de behandeling, de sociale situatie, de leermogelijkheden en eventuele alternatieve onderwijsmogelijkheden worden besproken.

Bednet bereikte in schooljaar 2017-2018 722 van de theoretische groepen van meer dan 11.000 leerlingen, dit zijn zieke leerlingen die minstens 54 halve dagen afwezig zijn. Een deel van de leerlingen kan om strikt medische redenen geen gebruik maken van specifieke onderwijsbegeleiding of van Bednet. De overheid kan geen aanduiding geven hoeveel er dat zouden kunnen zijn, schetst de spreker.

Een deel van de kinderen dat gebruik zou kunnen maken van de diensten van Bednet of van andere aanbieders, wenst dat niet te doen, bijvoorbeeld omdat ze in een diepe psychische crisis zitten, of omdat ze aan angststoornissen of aan schoolfobie lijden. Van degenen die kunnen en willen, zijn er nog een aantal die geen gebruikmaken van de diensten. De organisaties weten niet waarom en ook de overheid heeft daar geen gegevens over. Ongetwijfeld is dat soms omdat scholen niet meewillen. Bednet heeft een aantal veronderstellingen waarom scholen niet zouden willen meewerken, maar daar is meer onderzoek voor nodig.

Het is ook zeker zo dat ouders terughoudend zijn, merkt de spreker op. Ouders uit kansengroepen meer dan andere. Bednet doet veel inspanningen om dat te overstijgen. Onder meer via het informeren van scholen en lokale organisaties (onderwijs, welzijn, medisch) door informatiesessies te geven en aanwezig te zijn op lokaal gerichte initiatieven en overlegmomenten (bijvoorbeeld scholen, LOP enzovoort). Via het Departement Onderwijs en Vorming werd een samenwerking tot stand gebracht met de provinciale netwerken 'Samen tegen schooluitval', vult de spreker nog aan.

Els Janssens heeft de indruk dat daarmee meer ouders over de drempel gehaald worden. Met de stijging van het aantal Bednetters van de jongste jaren kan dat ook niet anders. Maar er is meer onderzoek nodig om preciezer te weten wat ouders nog remt. Het project dat is opgezet met het Stedelijk Onderwijs van Antwerpen zal daarover meer klaarheid brengen.

Er is geen duidelijkheid over de profielen van leerlingen die een beroep doen op TOAH, daar is onderzoek voor nodig naar indicatoren van het Departement Onderwijs en Vorming, idem voor profielen die een beroep doen op SIO, geeft Els Janssens mee. Bednet is zeker vragende partij om dit verder te onderzoeken en over meer data te beschikken.

Van bij de aanvang en nog meer sinds september 2015 voert Bednet een actieve informatie- en wervingscampagne, met als doelstellingen: het recht op SIO voor elke zieke leerling in de kijker zetten; naamsbekendheid van Bednet vergroten; (potentiële) gebruikers en partners in onderwijs-, welzijns- en medische sector zo goed mogelijk informeren over de voorwaarden voor SIO, het gebruik van SIO, het

verloop van een SIO-traject en de werking van Bednet; en opzetten van samenwerkingsverbanden met de onderwijs-, welzijns- en medische sector om het recht op onderwijs voor zieke leerlingen samen te realiseren.

De communicatiestrategie omvat drie deelaspecten: de eigen communicatiekanalen (website, e-nieuwsbrief, vermelding in klassieke geschreven en audiovisuele media, sociale media, folder, affiche); campagnes en acties in de media (radiospot, Nationale Pyjamadag); en netwerking.

Bednet zet actief in op netwerking in de onderwijs-, welzijns- en medische sector, met een dubbel doel: bekendmaken van en correct informeren over SIO en Bednet, en partnerschappen realiseren met organisaties en diensten die mee SIO en Bednet bekend kunnen maken bij potentiële gebruikers.

De netwerking gebeurt zowel centraal als regionaal. In de centrale netwerking gaat het om organisaties/diensten die Vlaanderenbreed of minstens regio-overstijgend werken, allerlei samenwerkingsverbanden en overlegorganen. Bednet zet ook sterk in op bekendmaking in het hoger onderwijs, via gastcolleges (bijvoorbeeld lerarenopleidingen, pedagogische wetenschappen, maatschappelijk werk enzovoort), stages en samenwerking via onderzoeksprojecten (bijvoorbeeld bachelor- en masterproeven). Zo werd in 2018 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen Bednet en de Internettensamenwerkingscel van de CLB's.

In de regionale netwerking ligt de focus op het informeren van scholen en lokale organisaties (onderwijs, welzijn, medisch) door informatiesessies te geven en aanwezig te zijn op lokaal gerichte initiatieven en overlegmomenten (bijvoorbeeld scholen, ziekenhuisscholen, onderwijsbeurzen, LOP enzovoort). Ook het vertegenwoordigen van Bednet op allerlei events maakt deel uit van de netwerking. Consultants zijn dankzij hun regionale verankering voor heel wat scholen, gezinnen en organisaties het gezicht van Bednet en kunnen op die manier samenwerkingsverbanden tot stand brengen.

Naast de eigen communicatiestrategie kan de overheid volgens de spreker nog een aantal zaken doen. TOAH en SIO moeten opgenomen zijn in het schoolreglement. Vandaag is er geen zicht op of dat effectief is opgenomen of niet en of directies en scholen die bepaling ook in de praktijk brengen. De inspectie kan hier op toezien. Hetzelfde geldt voor het toezicht van de inspectie op het zorgbeleid van school en CLB. Vanuit Discimus kan een pop-up/automatische mailing aan de scholen gebeuren en evengoed aan CLB's als een kind langdurig of regelmatig afwezig is, zodat zij gewezen worden op de specifieke onderwijsbegeleidingsmogelijkheden. Dat brengt de privacy van de school en van de leerling niet in het gedrang, de school wordt attent gemaakt op wat bestaat, er worden geen gegevens van school en leerling doorgegeven (pilotproject Stedelijk Onderwijs Antwerpen). De overheid kan inzicht bijbrengen in de indicatoren en de doelgroep, onder andere over de samenstelling van de leerlingenpopulatie van zieke kinderen, hoe die evolueert, ook op het vlak van TOAH, het aandeel kwetsbare doelgroepen, het aantal dagen afwezigheid, wie bereikt wordt en wie niet. Tot slot kan het aanbod ook opgenomen worden in de lerarenopleidingen.

Bednet is geen voorstander van een centraal meldpunt, maakt de spreker duidelijk. De school en niet een of ander meldpunt is verantwoordelijk voor de begeleiding van de leerling als die in specifieke omstandigheden zit en dat moet zo blijven. Scholen moeten wel gestimuleerd worden om die verantwoordelijkheid op te nemen en moeten gesanctioneerd worden als ze dat niet naar behoren doen. De organisatie pleit veeleer voor een verder onderzoek over het zieke kind, en hoe scholen versterkt worden in de aanpak van deze kinderen. Dat vraagt verder onderzoek, zowel met onderwijsverstreckers als met de scholen en CLB's.

De Vlaamse overheid heeft overigens Informatie Vlaanderen en telefoonnummer 1700 in het leven geroepen om alle vragen van de Vlamingen gecentraliseerd en professioneel te beantwoorden. Dat is en blijft een in Europa uniek initiatief. De Vlaamse overheid zou beter alle informatie daar centraliseren en een kleine campagne financieren om ouders te informeren dat, als ze een langdurig ziek kind hebben, ze naar 1700 kunnen bellen om te vragen welke extra dienstverlening ze kunnen krijgen voor het onderwijs van hun kind. Wanneer de school de gevraagde begeleiding niet ziet zitten, zouden ouders dat daar ook moeten kunnen melden, zodat alsnog een oplossing kan worden gevonden.

De initiatieven zelf kunnen beter samenwerken op het vlak van bekendmaking van hun aanbod. Bij het verspreiden van hun aanbod zouden ook de andere onderwijsinitiatieven vermeld moeten worden.

Bednet is in januari 2018 een pilootproject gestart met het Stedelijk Onderwijs. Bedoeling van de samenwerking is de doelgroep beter te bereiken. Een van de acties bestaat erin de scholen automatisch op de hoogte te brengen wanneer een leerling in aanmerking komt voor Bednet (en TOAH) via gegevens verzameld uit de eigen databank van het AGSO. Via een automatische mail/pop up wordt een school gewezen op het bestaan van Bednet en TOAH, op basis van de afwezigheidscode omwille van ziekte. Dat druist niet in tegen de privacy, aangezien de gegevens van de school en de zieke leerling niet worden doorgespeeld aan Bednet.

Daarnaast brengt Bednet samen met het AGSO de potentiële doelgroep in kaart. AGSO bezorgt informatie over de eigen dataplatformen over de grootte van de potentiële doelgroep voor Bednet, uitgesplitst per onderwijsniveau en school, rekening houdend met de privacygegevens van de leerlingen. Deze resultaten worden vergeleken met het aantal leerlingen dat effectief gebruikmaakt van Bednet. Op deze manier wordt het bereik van Bednet binnen de potentiële doelgroep in kaart gebracht.

Voorlopige cijfers op basis van een jaar samenwerking tonen een duidelijke stijging in het aantal aanvragen en opgestarte SIO-trajecten. De samenwerking wordt voortgezet in dit schooljaar, waarna de impact geëvalueerd zal worden.

Het pilootproject kan doorgetrokken worden naar het Vlaamse niveau. Via Discimus – waar de afwezigheid van leerlingen geregistreerd wordt – kan een pop-up/automatische mailing aan de scholen en evengoed aan de CLB's worden gestuurd, die wijst op SIO en TOAH – en bij uitbreiding het volledige spectrum van onderwijsmogelijkheden. Dat is geen probleem voor de privacy van de school en van de leerling. De school wordt attent gemaakt op wat bestaat, er worden geen gegevens van school en/of leerling doorgegeven.

De doelgroep van jongeren met psychische kwetsbaarheid groeit bij Bednet, merkt de spreker op. Binnen de groep psychisch kwetsbare kinderen die zich aanmelden, komen combinaties van allerlei psychisch gerelateerde problemen het meest voor: angststoornissen, stressklachten, depressieve klachten.

Er wordt in samenspraak met alle partners een stappenplan uitgeschreven op maat van de Bednetter. Fulltime of deeltijds naar school gaan kan nog te zwaar of te moeilijk zijn. Bednetten is dan een hulpmiddel om contact te houden met de school en om de leerstof te kunnen volgen, soms in combinatie met naar school gaan, soms enkel Bednet. Soms is Bednetten een mogelijkheid om weer wat vertrouwen op te bouwen, stap voor stap, en achteraf terug naar school te kunnen gaan. Bednet gaat steeds in overleg met leerkrachten, leerlingen, therapeuten enzovoort.

Vanaf het schooljaar 2018-2019 start de organisatie een expertengroep met kinderpsychiaters en ervaren Bednetleerkrachten om de problematiek van jongeren met

psychische kwetsbaarheid verder in kaart te brengen. Preventie kan daar ook ter sprake komen.

Els Janssens geeft mee dat Bednet heel wat aanvragen krijgt voor leerlingen met ASS. Deze aanvragen zijn doorgaans een combinatie met andere problemen (bijvoorbeeld chronische hoofdpijn, angstproblematiek, traumaverwerking enzovoort). Naast de formele criteria moet het Bednettraject passen bij de ondersteuningsbehoefte van de leerling en is een positief engagement van alle betrokkenen belangrijk. Een intake is noodzakelijk en geldt trouwens voor elk specifiek begeleidingsstelsel voor zieke kinderen, niet enkel kinderen met ASS.

De ondersteuningsbehoefte van de leerlingen moet duidelijker omschreven worden zodat blijkt dat Bednet (of een andere vorm van onderwijsbegeleiding) niet altijd de aangewezen oplossing is. In samenspraak met alle partners (gezin, school, CLB, eventueel therapeuten en medici) wordt een stappenplan uitgeschreven, op maat van de Bednetter. Fulltime of deeltijds naar school gaan kan nog te zwaar of te moeilijk zijn, soms is het een combinatie van Bednet en naar school gaan, soms enkel Bednet. Het einddoel is: terug naar school of de overgang naar een andere school, voorziening of een alternatief dagtraject dat beter bij de Bednetter past. Bednet fungeert soms als tussenoplossing omwille van wachtlijsten in de voorziening of school op maat. Dat einddoel geldt voor elk Bednettraject.

Momenteel investeert Bednet bewust in de infrastructuur die nodig is voor SIO en doet het geen beroep op computers van de kinderen zelf. Bednet houdt de infrastructuur in eigen beheer, en kan zo zeer gericht en snel inspelen op de noden van de gebruikers. Zo kiest Bednet er bewust voor om zelf alle computerapparatuur voor het kind en de klas aan te leveren. Bij het gebruik van eigen laptops van de kinderen wordt op een aantal problemen gebotst. Slechts een minderheid van de kinderen beschikt thuis zelf over een laptop en deelt die ook vaak met andere familieleden. Met eigen laptops van de kinderen kunnen er conflicten ontstaan binnen het gezin over het gebruik van de laptop. Bij defecten kan Bednet het toestel binnen de 24 uur vervangen. De laptop voor SIO staat altijd en enkel ter beschikking voor het gebruik van Bednet. Alle functies en aansluitingen van de thuislaptop kunnen niet vooraf worden getest of zijn niet aanwezig.

Bednet kent de werking van de thuislaptops niet, ook niet qua illegale software, malware, spyware of aanwezige virussen. Dat zorgt ervoor dat tijdens het verloop van het traject geen interventies mogelijk zijn, zoals het overnemen van de laptops ingeval van technische problemen. De helpdeskmedewerkers kennen niet alle merken en types. Door zelf infrastructuur aan te bieden beperkt Bednet steeds het aantal verschillende merken en types dat voorhanden is. Zo kennen de helpdeskmedewerkers de mogelijkheden en beperkingen van de toestellen en kunnen gericht ondersteuning geven.

Bednet heeft volledige toegang tot de systemen, in tegenstelling tot de eigen laptops van de kinderen. Dat lost ook eventuele privacy-issues op indien ondersteuning geboden wordt op computers in eigendom van het gezin. Het laat Bednet toe de systemen geautomatiseerd te onderhouden en te updaten. Helpdeskmedewerkers krijgen vlot toegang tot het stelsel voor gebruikersondersteuning.

Een project met USB-sticks met de Bednetsoftware werd stopgezet. De bedoeling was om de USB-sticks aan te bieden aan gezinnen voor gebruik op de eigen laptop of desktop, en zo het aantal laptops in Bednetbeheer te kunnen beperken. Onvoldoende gezinnen bleken te beschikken over de nodige apparatuur.

Om een bepaalde kwaliteit van dienstverlening te kunnen nastreven en de operatie schaalbaar te houden, investeert Bednet bewust in het aanbieden van infrastructuur. Al het materiaal is op voorhand getest op correcte werking en is geschikt voor

het beoogde gebruik. Al de nodige materialen zijn met zekerheid aanwezig en kunnen ondersteund worden op het vlak van gebruikersondersteuning, verbruiksgoederen (inkt, batterijen) maar ook vervanging indien defect. Dat zorgt er ook voor dat Bednet een zeer hoog slaagpercentage heeft bij de opstart. Na het opstellen van het materiaal gaat een Bednetconsulent ter plaatse om de eerste verbinding tussen kind en klas te begeleiden. Dat vermijdt dat de Bednetconsulent zich meermaals naar de school moet verplaatsen en beperkt het aantal vragen voor ondersteuning bij de helpdesk.

Wat SIO voor hoger onderwijs en volwassenenonderwijs betreft, zegt Els Janssens dat Bednet regelmatig vragen krijgt vanuit het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs, niet alleen van Bednetters met een chronische ziekte die verder op SIO een beroep willen blijven doen in hun verdere studies.

Catheline Luyten-De Jonge gaat in op de vraag van Jo De Ro over de vraag naar erkenning van S&Z. Het gaat om een erkenning door het Ministerie van Onderwijs, in eerste instantie om informatie over de organisatie te laten doorsijpelen naar de scholen. Bij bezoeken aan kinderen thuis geeft S&Z steeds een overzicht van de mogelijkheden. Er zijn dus kinderen die ondersteuning krijgen van zowel TOAH, Bednet als S&Z, afhankelijk van het vak en de al dan niet aanwezige leerachterstand. Maar er zijn ook veel leerlingen die alleen een beroep doen op S&Z, bijvoorbeeld omdat TOAH en Bednet niet mogelijk zijn.

S&Z is dus niet in de eerste plaats op zoek naar financiële steun van de overheid, geeft de spreker aan. De organisatie heeft financieel autonome afdelingen in elke provincie. Aanvankelijk werd financiële steun gezocht bij lokale instanties en liefdadigheidsorganisaties, die specifieke steun boden voor de lokale activiteiten. Waar de middelen gehaald worden, verschilt dus per provincie.

Isabelle Steyaert vult aan dat S&Z in de provincie Oost-Vlaanderen een subsidie ontvangt van het provinciebestuur en van het Ministerie van Welzijn. Deze middelen zijn goed voor tweederde van de werking, het overige derde komt van sponsoring.

Catheline Luyten-De Jonge geeft nog mee dat S&Z in Brussel en Vlaams-Brabant veel bij bedrijven aanklopt en steun krijgt in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Hubert de Kort stipt eveneens het punt van bereikbaarheid, bekendmaking en beschikbaarheid van informatie aan. Als leerlingen op het punt staan om terug in de gewone samenleving te stappen, komt het vraagstuk van werk naar boven. Auxilia maakt samen met de Universiteit Antwerpen studies en gaat daarmee aankloppen bij het kabinet van de federale minister van Werk, maar daar kent niemand de organisatie, betreurt de spreker.

De CLB's hebben de voorbije decennia enorm knap werk geleverd, stelt de spreker. Vroeger werd Auxilia beschouwd als een concurrent, maar nu wordt de organisatie gevraagd om scholen te ondersteunen. Hubert de Kort roept de overheid op om te zorgen voor communicatie zodat de organisaties gekend zijn. De beste reclame is nog altijd de mond-tot-mondreclame, meent de spreker.

Auxilia vzw krijgt nu alleen subsidies als erkende autonome vrijwilligersorganisatie, verduidelijkt Hubert de Kort. De subsidies zijn afhankelijk van het aantal vrijwilligers. Het is jammer dat de inzet van de vrijwilligers en het resultaat dat zij met hun leerlingen bereiken niet bijkomend gevaloriseerd wordt via de budgetten van onderwijs, merkt de spreker op.

De subsidies bedragen op dit ogenblik afgerond 22.000 euro. Dat is 30 procent van het totaalbudget van Auxilia. Het bedrag is zelfs onvoldoende om de wedde van een voltijds personeelslid te financieren. Hierdoor is de organisatie voor bijkomende financiering afhankelijk van niet-structurele fondsen en giften. Dat is problematisch voor de verdere professionele uitbouw van de organisatie, beklemtoont de spreker.

Cindy De Wilde is tevreden met het antwoord over het jokerkrediet, hoewel dat aspect nog niet is opgelost, en hoopt op nog meer positief nieuws voor PoZiLiV.

Artikel 35 van Onderwijsdecreet XXIX bepaalt inderdaad dat studenten die om medische redenen niet voor minstens 27 studiepunten kunnen inschrijven toch hun studietoelage kunnen behouden, wat uiteraard een geweldige vooruitgang is. Maar als studenten om medische redenen examens niet kunnen afleggen, kunnen ze die studiepunten niet verwerven en moeten daardoor het volgende academiejaar hun jokerkrediet inzetten. Dat punt werd nog niet geregeld. Het probleem hierbij is dat de zieke studenten op die manier het jokerkrediet kwijtspelen dat een student zonder ziekte behoudt. Dat zorgt er ook voor dat zij zich minder niet-geslaagde examens kunnen veroorloven dan een student die niet door ziekte getroffen werd. Daar waar de laatste het jokerkrediet van 60 studiepunten volledig kan gebruiken om te vermijden dat slechte resultaten een impact hebben op zijn recht op studietoelage, moet de zieke student dat krediet deels of volledig aanspreken om te vermijden dat zijn ziekte een impact heeft op zijn recht op studietoelage. Dat is een onrechtvaardigheid die momenteel nog in het systeem zit en waarvan KOTK hoopt dat deze spoedig wordt aangepakt. Zeker bij een ziekte als kanker waarbij de behandeling toch een grote impact heeft op concentratievermogen enzovoort, is dat jokerkrediet heel belangrijk voor studenten die na hun behandeling verdergaan met de studies.

Voor PoZiLiV zijn er verschillende geledingen die een antwoord kunnen bieden op de vraag hoe zieke kinderen, hun ouders en de scholen beter bereikt kunnen worden en het aanbod bekendgemaakt, meent *Ludo Govaerts*. Elke onderwijsverstrekker van PoZiLiV informeert de ouders en de scholen over het totale aanbod en maakt dit ook bekend via de eigen communicatiekanalen, onder andere de website. De leden verwijzen naar elkaar.

Op het niveau van de scholen en de CLB's leeft de vraag dat scholen en CLB's in de jaarlijkse werkafspraken een zorgbeleid uitwerken voor zieke leerlingen, zoals voor spijbelaars. In dat gezamenlijke engagement wordt de zorg voor de zieke leerling afgestemd en bewaakt.

Op het niveau van de overheid zijn er verschillende mogelijkheden. TOAH en SIO zijn opgenomen in het schoolreglement. Vandaag is er geen zicht op of dat gebeurt of niet. De inspectie kan hier op toezien. Hetzelfde geldt voor het toezicht van de inspectie op het zorgbeleid van school en CLB. Met betrekking tot Discimus is er de suggestie van een pop-up/automatische mailing aan de scholen en de CLB's te sturen als een kind langdurig of regelmatig afwezig is, zodat zij gewezen worden op de onderwijsmogelijkheden. Dat brengt de privacy van de school en van de leerling niet in het gedrang. De school wordt attent gemaakt op wat bestaat, er worden geen gegevens van school of leerling doorgegeven. Verder is inzicht in de indicatoren en de doelgroep nodig: onder andere over hoe de leerlingenpopulatie van zieke kinderen is samengesteld, hoe die evolueert, ook op het vlak van TOAH, het aandeel kwetsbare doelgroepen, het aantal dagen afwezigheid, wie de organisaties bereiken of niet enzovoort. Het aanbod kan ook opgenomen worden in de lerarenopleidingen.

Op het niveau van doorverwijzers/andere actoren is, conform de engagementsverklaring met de medische sector, een engagementsverklaring met de welzijnssector en jeugdhulp, armoedeorganisaties enzovoort aangewezen.

Met betrekking tot de vraag naar een centraal meldpunt is PoZiLiV voorstander van een onafhankelijk, laagdrempelig, toegankelijk en deskundig punt, dat de rechten van het zieke kind voldoende kan waarborgen. Hoe dit vorm zou kunnen krijgen en waar ouders en leerkrachten terecht kunnen met hun vragen en bekommernissen, vraagt verder onderzoek, zowel met onderwijsverstrekkers als met de scholen en CLB's, besluit Ludo Govaerts.

Koen Daniëls vat samen dat het thema onderwijs voor zieke kinderen op de agenda staat en dat gezocht zal worden om de informatie over het aanbod bij scholen, ouders en kinderen te krijgen.

Willy Ivens bedankt namens PoZiLiV en de partners de commissie voor het organiseren van de hoorzitting. Hij ziet drie belangrijke conclusies. Ten eerste moeten alle organisaties samen hun huiswerk maken over de warme overdracht van de vragen naar de volgende Vlaamse Regering. PoZiLiV zou ook blij zijn om dit verder te kunnen bespreken.

De spreker roept Auxilia op om opnieuw lid te worden van PoZiLiV. Met de VVSG, de organisaties waar armen het woord nemen en de OCMW's zijn er duidelijke protocolafspraken te maken over het doorstromen van informatie naar kansarme gezinnen.

Alle organisaties hebben dezelfde doelstellingen, meent de spreker: leervertraging en -achterstand voorkomen en aansluiting met de arbeidsmarkt vinden, zodat de jongeren niet in de sociale vangnetten terechtkomen. De investeringen die vandaag gebeuren door de verschillende overheden, verdienen zich later veelvoudig terug, benadrukt de spreker. De generatie jongeren die vandaag van de ondersteuning gebruik kan maken, zal dit later ook doen voor hun generatie. Dat is het doel van de organisatie, stipt de spreker aan.

Het is een collectieve verantwoordelijkheid, samen met de scholen, de medische wereld, de sociale actoren en het bedrijfsleven om de instroom van deze mensen met hun talenten mogelijk te maken, besluit Willy Ivens.

Jan DURNEZ,
voorzitter

Jo DE RO,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AGSO	Autonoom Gemeentebedrijf Stedelijk Onderwijs
ASS	autismespectrumstoornis
btk	bijzonder tijdelijk kader
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
DAC	derde arbeidscircuit
ICT	informatie- en communicatietechnologie
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
K-diensten	kinderpsychiatrische diensten
KOTK	Kom op tegen Kanker
LARS	Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem
LOP	lokaal overlegplatform
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OD	onderwijsdecreet
PoZiLiV	Platform Onderwijs aan Zieke Leerlingen in Vlaanderen
S&Z	School & Ziekzijn
SIO	synchroon internetonderwijs
TOAH	tijdelijk onderwijs aan huis
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk